

Yleisohjeistus

Seuraavia vastausohjeita on noudatettava huolellisesti!

Kunkin vastauksen alkuun on merkittävä nimi ja henkilötunnus.

Kokeessa vastataan kolmeen kysymykseen, ja jokaisesta vastauksesta voi saada enintään 10 pistettä.

Vastaukset kirjoitetaan käsin vastauspaperin jokaiselle riville.

Kysymyksiin 1 ja 2 vastauksen enimmäispituus on yksi sivu. Kysymykseen 3 vastaustilan enimmäispituus on kaksi sivua (yksi sivu a)-kohtaan ja yksi sivu b)-kohtaan). **Vastaustilan ylittävää osaa ei arvostella.**

Vastaukset kysymyksiin 1–3 on laadittava eri papereille. Lisäksi vastaukset kysymyksen kolme a)-kohtaan ja b)-kohtaan on laadittava eri papereille.

Vastauksia laadittaessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että vastaukset arvioidaan kokonaisuutena eli arvostelussa kiinnitetään huomiota oikeudellisten normien osaamisen lisäksi oikeudellisen argumentaation laatuun sekä vastauksen loogisuuteen sekä kirjoittajan kykyyn perustella omat kannanottonsa normatiivisesti.

Kysymykset alkavat seuraavalta sivulta.

Kysymys 1

Käräjäoikeudessa oli alkamassa oikeudenkäynti, jossa Mikkoa syytettiin Hannan pahoinpitelystä. Teonkuvauksen mukaan Mikko oli retuuttanut Hannaa ympäri asuntoa ja lyönyt tätä ainakin kerran nyrkillä kasvojen alueelle. Tilanne oli päättynyt siihen, että Hanna oli päässyt pakenemaan puhelimensa kanssa kylpyhuoneeseen, josta hän oli soittanut hätäkeskukseen ilmoittaen joutuneensa avomiehensä pahoinpitelemäksi.

Paikalle saapunut poliisipartio oli kirjannut tapahtumat ylös, mutta tilanteen jo rauhoituttua Hanna ei ollut halunnut lähteä lääkäriin tahi keskustella tapahtumista poliisin kanssa. Tilanteen selvittelyhalukkuutta ei lisännyt pelko käräjäoikeuteen päättämisestä, etenkin, kun Hannalla oli tiedossa, että käräjäoikeudesta voisi seurata lisää väkivaltaa, tuskaa ja toivottomuutta. Lisäksi Hanna oli lehdestä lukenut, että ehdollisen koeajan aikana tehdystä toisesta rikoksesta voi tulla jopa ehdotonta vankeutta, jos uuteen rikokseen on syyllistytty pian koeajan alkamisen jälkeen. Niinpä Hanna järkeili, että asia on parempi painaa villaisella, koska mahdollinen vankeusrangaistus vaikeuttaisi Mikon töissä käyntiä hankaloittaen Hannan ja Mikon taloudellista tilannetta entisestään. Tämä taas lisäisi kotona kireyden tuntua ja pahentaisi vain elämää. Mikko oli myös tehnyt selväksi, että viranomaisille ei kannattanut puhua. Myöhemmässä esitutkinnassa Hanna olikin ollut varsin vaitelias ilmoittaen, ettei hänellä ole asiassa rangaistusvaatimusta eikä yksityisoikeudellisia vaatimuksia.

Heti pahoinpitelyn jälkeen Mikko oli ottanut puhelimitse yhteyttä äitiinsä. Mikko oli kertonut avoimesti menettäneensä hermot Hannan kanssa ja retuuttaneensa ja lyöneensä Hannaa liiankin voimakkaasti. Mikon mukaan tämä kaikki oli johtunut kireillä olevista hermoista. Äidilleen Mikko olikin korostanut, että tilanne muuttuisi koko lailla paremmaksi, jos hänen ja Hannan taloudellinen tilanne helpottuisi. Näin ollen äidin velvollisuutena voitiinkin Mikon mukaan pitää sitä, että äiti siirtää Mikon tilille tonnin rahaa. Tahtonsa läpimenoa Mikko oli edistänyt sanomalla äidilleen, että ”tavallaan Hannan terveys on nyt sinun käsissäsi, eli jos välität Hannasta, siirrä rahat tililleni välittömästi”.

Kysymyksessä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Mikko halusi äidiltään rahaa. Niinpä Mikon äiti oli jo edellisen painostuskerran jälkeen päättänyt, että seuraavalla kerralla hän nauhoittaa Mikon puhelut ja kiikuttaa tallenteet poliisille. Näin oli myös tapahtunut eli Mikon äiti oli toimittanut tallentamansa puhelinkeskustelun poliisille, joka sittemmin oli myös litteroinut tallenteen.

Pian litteroinnin jälkeen poliisi oli huomannut, että puhelu sisälsi paitsi viitteitä kiristyksestä myös vakuuttavaa evidenssiä Hannaan kohdistuneesta pahoinpitelystä. Näin ollen litteroinnista tuli osa Hannan kohdistuneen pahoinpitelyn esitutkintamateriaalia.

Käräjäoikeuden istunnon aluksi Hanna toisti, ettei hänellä ole asiassa mitään vaatimuksia. Samalla kävi selväksi, että Hanna haluaisi käyttää ns. kieltäytymisoikeuttaan eli hän ei halunnut todistaa avopuolisoaan vastaan. Myös Mikko ilmoitti, ettei hän halua tulla asiassa kuulluksi.

Hetken aikaa nikoteltuaan syyttäjä kokosi itsensä ja totesi, että ”toki asianosaisia olisi hyvä kuulla, mutta toisaalta tässä tilanteessa Hannan soittama hätäkeskuspuhelu riittää jo näytöksi, etenkin, kun Mikon äiti tulee lisäksi kertomaan nauhoittamansa puhelun sisällöstä”. Tätä ei Mikon asianajaja hyväksynyt, vaan totesi, ettei hätäkeskuspuhelua voida tietenkään hyväksyä kirjalliseksi todisteeksi. Lisäksi asianajaja huomautti, että ”todettakoon jo tässä vaiheessa, ettei Mikon äitikään halua todistaa poikansa asiassa”. Syyttäjän ihmetellessä asiaa Hanna ei malttanut pysyä hiljaa, vaan sanoi, että hän oli ennen oikeudenkäynnin alkua jutellut Mikon äidin kanssa kertoen, että hänen kannaltaan olisi parasta, jos Mikon äitikin käyttäisi kieltäytymisoikeuttaan. Syyttäjä ei tätä hyväksynyt, vaan ilmoitti, että tarvittaessa Mikon ja Mikon äidin välisen puhelun sisältö selviää kyllä litteroinnistakin, jonka syyttäjä halusi hätäkeskuspuhelun lisäksi nimetä kirjalliseksi todisteeksi.

Kiivaaksi käyneen väittelyn jälkeen sinä päätät puhaltaa käräjätuomarina pelin poikki ja ilmoitat kertovasi hetken kuluttua istunnon marssijärjestyksen. Koska selvää on ainoastaan se, että Hanna ja Mikon äiti tulevat molemmat olemaan vaiti oikeudenkäynnin aikana, tarvitset pienen tuumailutauon, jonka aikana mietit todisteluun liittyviä kysymyksiä. Kerro nyt ytimekkäästi, mitä tarkoitetaan läheiskriminointisuojoilla ja vastaa perustellusti siihen, voidaanko Hannan soittamaa hätäkeskustelupuhelua ja Mikon äidin nauhoittaman puhelun litterointia käyttää kirjallisina todisteina tässä tapauksessa. **Vastaustila enintään yksi sivu.**

Kysymys 2

Haapala on Suomessa asuva eläkeläinen. Hän on saanut verovuonna eläkettä 250 000 euroa. Haapalan saama eläke on verotusta toimitettaessa katsottu veronalaiseksi ansiotuloksi. Mäntylä puolestaan on Suomessa asuva palkansaaja. Hänelle on samana verovuonna maksettu ansiotuloa 250 000 euroa. Mäntylän ansiotulo on kokonaisuudessaan muodostunut hänelle maksetusta palkkatulosta.

Haapala ja Mäntylä tuntevat toisensa, koska he ovat aiemmin työskennelleet samassa yhtiössä. Yhdellä viikottaisista lounaistaan he keskustelevat verotuksestaan. Mäntylä valittelee Suomen korkeaa työn verotusta, jonka jälkeen palkkatulosta ei hänen mukaansa jää oikein mitään käteen. Haapalan mukaan Mäntylällä ei kuitenkaan ole mitään aihetta huoleen, mikäli Mäntylän verotusta verrataan Haapalan kohtuuttomaan verotaakkaan. Haapalalla on ollut aikaa perehtyä Suomen tuloverolakiin.

Haapala kertoo, että eläketuloa saavana hän on erityisen riippaveron alainen. Hän toteaa, että 200 000 euroa hänen eläkkeestään on korotetun valtion tuloveroprosentin alaista, mistä syystä hän eläkeläisenä maksaa saman suuruisesta tulosta enemmän tuloveroa kuin Mäntylä palkansaajana. Mäntylä ei ole uskoa korviaan vaan ihmettelee, kuinka elämänsä aikana ison työpanoksen yhteiskunnalle antanutta eläkeläistä voidaan kohdella kohtuuttomasti. Mäntylä kehottaa Haapalaa riitauttamaan verotuksensa, koska hänen mukaansa verotuksella on selvästi tunnistettavissa oleva yläraja, jota suuremmaksi verotus ei lain mukaan voi muodostua. Mäntylän käsityksen mukaan Haapalan verotus on kohtuuttomalla tasolla, eikä Suomen oikeusjärjestelmä oikein ymmärrettynä mahdollista tällaista.

Haapala päättää hakea verotukseensa muutosta. Sen enempää verotuksen oikaisulautakunta kuin myöhempänä muutoksenhakuasteena hallinto-oikeuskaan ei muuta Haapalan verotusta. Koska Haapalan käsityksen mukaan hänen asiansa on käsitelty puutteellisesti näissä muutoksenhakuasteissa, hän hakee muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa teet ratkaisuharkintaa Haapalan asiassa. Kuinka vastaisit seuraaviin asiassa herääviin kysymyksiin?

Vastaustila enintään yksi sivu.

- 1) Missä mielessä Haapalan verotus voisi näyttäytyä perusoikeuksien valossa perustuslain vastaiselta? Perustele.
- 2) Jos Haapalan verotus lähtökohtaisesti onkin ristiriidassa perustuslain kanssa, kuinka hänen verokohteluaan voitaisiin perustella siten, että se näyttäytyy perusoikeusnäkökulmasta hyväksyttävänä?
- 3) Millaiset mahdollisuudet korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi puuttua Haapalalle tehdyn verotuksen perustuslainvastaisuuteen?
- 4) Haapala on muun ohella esittänyt, että hänen verotuksensa on Euroopan unionin perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien vastaista. Pitäkö perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien tulla asiassa sovellettaviksi? Ja onko perusoikeuskirja ylipäätään sellaisessa hierarkkisessa asemassa unionioikeudessa, että se voisi tulla tuomioistuimessa vaikutukselliseksi suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön?
- 5) Asiaan antamassaan vastineessa Verohallinto on väittänyt, että asiassa ei ole enää mahdollista hakea Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua Euroopan unionin oikeuden sovellettavuudesta. Verohallinnon mukaan verovelvollisen olisi Euroopan unionin kansalaisena itse pitänyt hakea ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta ennen kuin asia on tullut päätökseen ensimmäisen asteen hallintotuomioistuimessa. Kuinka arvioisit Verohallinnon väitteiden oikeellisuutta?

Kysymys 3

Vastaa molempiin alla oleviin kohtiin – sekä kohtaan a) että kohtaan b). **Vastaa näihin kohtiin erillisille papereille.** Vastaa kumpaankin kohtaan lyhyesti sekä ytimekkäästi.

a)

Ihmisoikeustuomioistuinta on pidetty yksilön oikeuksien viimekätisenä vartijana. Toisaalta ensisijaisesti kotimaisten tuomioistuinten tehtävä on huolehtia ihmisoikeuksien toteutumisesta. Käytännössä tästä tehtävästä ei voida suoriutua tyydyttävästi, jos tuomioistuimissa ei tiedosteta, miten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin metodisesti operoi. Kerro ytimekkäästi, minkälaisin lainsoveltamismetodein Euroopan ihmisoikeustuomioistuin pyrkii paitsi turvaamaan myös legitimoimaan yksilön oikeuksien maksimaalisen toteuttamisen. **Vastaustila enintään yksi sivu.**

b)

Vastaa molempiin alla oleviin kysymyksiin. **Vastaustila enintään yksi sivu.**

1) Mitä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön yhteydessä tarkoitetaan harkintamarginaalilla?

2) Kuinka suomalainen perusoikeuskontrolli toteuttaa yhtäältä perusoikeuksien vahvaa suojaavaa funktiota ja toisaalta vahvaa lainsäätäjän tahtoa?